

„Csak közösen tudunk új minőséget elérni...”

Mint olvasóink láthatják, rovatunk – immár Kállai Ernővel, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok, július elején hivatalba lépett országgyűlési biztosával – folytatódik. Arra kértük a 38 éves ombudsmant, hogy az első alkalom legyen az ő bemutatkozása, terveinek és azoknak az elképzeléseinek felvázolása, amelyet felelősségteljes tisztségében megvalósítani szándékozik.

– Megkérem, mutakozzon be olvasóinknak!

– Történész, társadalomkutató, jogász vagyok. A Magyar Tudományos Akadémia kisebbségeket kutató műhelyében dolgoztam, valamint intézetvezető docens vagyok a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskolán. A fő kutatási területem a romákkal függött össze, de munkám során szinte valamennyi kisebbséggel foglalkoztam. Abonyban nőttem fel, tizenégy éves koromig éltem ott. Cigányzenész, úgyszólván vezetett romungró családból származom, ahol a zene szeretetében nőttem fel. Igazából zongoraművésznek készültem, konzervatóriumot is végeztem, mivel azonban nem vettek fel a Zeneakadémiára – amit ma már nem is bánok – váltottam, a társadalomtudományok felé fordultam. Egerben, az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán, majd az ELTE-n folytattam tanulmányaimat. Történelmet, politológiát, szociológiát, jogot hallgattam, bölcsész és jogi diplomát szereztem. Miután Pestre kerültem, hamarosan kapcsolatba kerültem cigány civil szervezetekkel, a kisebbségekkel, végül így kerültem az MTA-hoz.

– Közel két hónap telt el hivatalba lépése óta. Milyen feladatokkal foglalkozott eddig? A sajtóból mindenki tudhatja, hogy már eddig is bőven akadt tennivalója.

– Igen, ezek közül a legnagyobb nyilvánosságot a csörögi iskolaügy kapta. Jelenleg Magyarországon több mint 1100 olyan település van, ahol nem működik iskola, ahonnan a gyerekek más települések iskoláiban járnak. Így ez olyan kérdés, amely valójában minden kisebbséget érint és bárhol, bármikor megtörténhet. Az iskola-összevonások, illetve megszüntetések következtében kialakulhatnak másutt is problémás helyzetek. Ezek a változások szinte valamennyi oktatási intézményt érintik. A nemzetiségi oktatás is olyan terület, amellyel behatóan kívánok foglalkozni. Készülünk egy átfogó vizsgálatra is, de erről többet egyelőre még nem lenne szerencsés mondani. A megoldás nem lesz könnyű, az Önkormányzati – tehát egy kétharmados – törvény módosítását fogom kérni az Országgyűléstől.

Mind a tizenhárom kisebbség képviselőjét vállaltam és természetesen ennek megfelelően végzem a munkámat. Az eddig eltelt időben már mintegy öt-hat kisebbség ügyével – egyebek mellett egy német képviselő munkájával összefüggő kérdéssel, az

újjonnan alakult megyei önkormányzatok elnökeinek a megyei közgyűlések zárt ülésein való részvételével, az irodahasználat és fenntartás gondjaival és így tovább – kellett behatóan foglalkoznom.

Nagyon sok feladatom van, de ezért vállaltam el ezt a munkát. Elmúlt a hőskorszak, az elődök lerakták az alapokat. Minden tisztelem az övék, hiszen e nélkül nem lenne itt most miről beszélnünk, nem lehetne dolgozni. Úgy gondolom azonban, hogy jó lenne már valami áttörést elérni! Beszélünk a Kisebbségi törvény reformjáról, az önkormányzatokról, a finanszírozás kérdéseiről, az országgyűlési képviselőkről, de mindegyik ezer sebből vérzik, tehát történnie kellene már valaminek.

– Úgy ítéli meg, hogy most van politikai akarat ezek megoldására?

– Érzek egyfajta pezsgést, melyet én magam is igyekszem fokozni. A fontos és szükséges napi feladatok ellátása mellett, szeretnék katalizátor lenni: felrázni a politikát, a közvéleményt, hogy új minőséget tudjunk elérni. Arról szeretném meggyőzni a kisebbségi közösségeket, hogy csak akkor van esély a sikerre – bizonyítja ezt az elmúlt tizenöt év is –, ha közös álláspontot tudunk kialakítani. Tudom, ez nehéz feladat, hiszen sokféle közösség, sokféle érdek, sokféle elképzelés jelenik meg a tizenhárom hazai nemzeti és etnikai kisebbség életében, van azonban, kell lennie olyan pontnak, amiben valamennyien egyetértenek, egyetértünk. Ennyi idő után sokan rájöttek arra, hogy a megosztottság nem teszi lehetővé az új minőség létrejöttét, ugyanis a politika

erre mindig tud hivatkozni. Ez nem azt jelenti, hogy mostantól hirtelen mindenki szeretni fog mindenkit, és varázsütésre érdekazonosság jön létre, de amennyiben nincs konszenzus, akkor nem lesz áttörés a jövőben sem.

Az országgyűlési képviselet megoldása gesztusértékű döntés lenne az identitás megőrzése szempontjából. El fogok menni a legvégsőig, azt fogom kérni a politikai döntéshozóktól, hogy mondják ki, ha nem kívánnak a kérdésben dönteni. Számos megoldási javaslat, alternatíva született már az elmúlt években, csak éppen azokat finomítani és belőlük választani kellene. Ha nem kívánják megoldani a dolgot, akkor vállalják annak kimondását, hogy nincs szükség a kisebbségek ilyen típusú képviseletére.

Az Alkotmánybíróság legutóbbi határozataiban is meglehetősen szűkre szabja azt a mezsgyét, amelyen a politika mozoghat. Ennek alapján a kisebbségek pusztán jelenlétét a Parlamentben, a bizottságokban, nem tartom parlamenti képviseletnek. Szerintem el is bukna az Alkotmánybíróságon. Igen elszánt vagyok ebben a kérdésben. A Kisebbségi törvény módosítását is végig fogom kíséreni az országgyűlési vitában az utolsó pillanatig, a kompromisszum megszületéséig, hogy a döntés a kisebbségi közösségek számára leginkább megfelelő legyen.

– *Milyen szerkezeti vagy szervezeti változtatásokba kezdett? Milyen keretek között kívánja végezni munkáját?*

– Különböző munkacsoportok alakulnak, részben állandóak, részben alkalmiak, az éppen aktuális kérdések megoldására. Stratégiai Kabinet jött létre a legfontosabb, elvi jelentőségű kérdések összehangolására – vezetője dr. László Boglárka – s több komoly és átfogó vizsgálatra is készülünk. Olyan ügyek ezek, mint a kisebbségi jogalanyiség kérdése, a parlamenti képviselet, a kedvezményes mandátum, a finanszírozás, a kulturális autonómia intézményeinek a működése. A sajtóval való kapcsolatunkon is

változtatni kívánok: egy sokkal intenzívebb munkakapcsolatra törekszem, ami ugyan több munkát jelent, de rendkívül fontos. Az én legfontosabb eszközöm ugyanis a közvélemény.

– *Úgy érzem, hogy az elkövetkezendő évekre igen szoros munkatervet állított össze magának...*

– Az én életemben most egy olyan hat éves szakasz következik, amelyre a nemzeti és etnikai kisebbségek legégetőbb feladatainak megoldását vállaltam. Erről fog szólni a munkám, az életem, legyen szó a parlamenti képviseletről, a kisebbségi nyelvhasználat és a nyelv kérdéséről, az oktatásról. Ennek megfelelő stratégiát dolgozunk ki munkatársaimmal. Ezért alakulnak a munkacsoportok. Friss adatbázisokat hozunk létre a kisebbségekről megújult honlapokon, melyek mindenki számára hozzáférhetőek lesznek. Találkoztam a tizenhárom hazai kisebbség képviselőivel, és ez nem csupán protokolláris találkozó volt, mint a híradásokból ez nyilvánvalóvá vált. Meg kell állapodnunk abban a mindenkit érintő közös kérdésben, amely a konszenzus alapja lehet későbbi munkánkban. Van ilyen! Nevezetesen: akarjuk-e, hogy fennmaradjanak a már így is különböző mértékben asszimilálódott kisebbségi közösségek? Én magamat reálisan gondolkodó embernek tartom, és a kisebbségi vezetők is ilyenek. Okosak, tudják, hogy csak a közös fellépés hozhat minőségi változást és eredményt. Ezért vagyok bizakodó e fontos kérdésben. Ugyancsak intenzíven dolgozunk azon, hogy az ombudsmannak az ajánlason kívül, amikor az esélyegyenlőségről, a diszkriminációról van szó, legyen más eszköze is. A nemzetközi irodalomban van arra példa, hogy az ombudsman hatáskörét bővítették, finomították, de ne szaladjunk ennyire előre, legyen ez egy következő beszélgetésünk témája.

– *Sok sikert kívánunk terveit megvalósításához!*

Mayer Éva

Lapzártakor érkezett:

Kállai Ernő felolvassa a sajtó képviselőinek a II. Kisebbségi Kerekasztal megalakításáról a tizenhárom nemzeti és etnikai kisebbség elnökei által megfogalmazott Nyilatkozatot.
(Lásd a Tartalomjegyzék mellett.)

Bajtai László felvételei